

5. Волощук В. Інструментарій оцінки інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 12. С. 61–71.

6. Державна служба статистики України. Економічна статистика. 2025. Наука, технології та інновації. <https://www.ukrstat.gov.ua>.

**Румик І. І.,**  
*д.екон.н., професор,*  
*завідувач кафедри економіки та фінансів*  
*ВНЗ «Університет економіки*  
*та права «КРОК», м. Київ*

## **ДИЗАЙН МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВАЖЕЛІ ВПЛИВУ ДЕРЖАВИ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ**

Економічна урядова політика спрямована на регулювання економіки для стабілізації фінансової системи, забезпечення стабільного розвитку та покращення добробуту населення. До основних важелів впливу такої політики належать інструменти, які держава використовує для впливу на фінансово-економічні процеси, такі як монетарна політика, фіскальна політика, макропруденційна політика, регуляторні заходи.

Метою роботи є дослідження впливу монетарної політики на економічний розвиток держави.

Монетарна політика залишається надзвичайно актуальною як головний інструмент боротьби з інфляцією, що безпосередньо впливає на купівельну спроможність громадян та стабільність національної валюти. В умовах економічної невизначеності та геополітичних потрясінь, зокрема військових, центральний банк використовує монетарні інструменти для стабілізації фінансової системи та підтримки ліквідності. Важливість цієї політики полягає також у підтримці конкурентоспроможності країни на міжнародній арені, оскільки стабільний валютний курс є ключовим для зовнішньої торгівлі та інвестицій, навіть в умовах війни. Монетарна політика безпосередньо впливає на стан банківського сектору та доступність фінансування, що робить її важливою для забезпечення «здоров'я» всієї фінансової системи держави.

Інструментарій монетарної політики центральних банків розвивався разом із трансформаціями світової економіки й змінами на фінансових ринках. У класичних підходах основними інструментами виступали операції на відкритому ринку, регулювання облікової ставки, управління нормою обов'язкових резервів та вплив на валютний курс.

Монетарну політику здійснює Національний банк України для регулювання грошової маси та кредитування з метою підтримки стабільності цін, стимулювання економічного зростання та забезпечення повної зайнятості. Основні інструменти включають керування обліковою ставкою, валютними інтервенціями, регулювання грошової маси (за рахунок нормативу обов'язкового резервування та розміщення депозитних сертифікатів центрального банку) та вплив на кредитні операції.

Завдяки операціям на відкритому ринку центральний банк може оперативно реагувати на зміни попиту та пропозиції грошей, впливати на динаміку короткострокових і довгострокових процентних ставок. Зокрема, протягом 2023 року Національний банк України використовував операції розміщення високодохідних депозитних сертифікатів з метою забезпечення інвестиційної привабливості національної валюти. Так, комерційні банки мали можливість розміщення залучених коштів у цінні папери центрального банку, що забезпечувало достатньо високу маржу та, як наслідок, прибуток.

Тому у 2023 році мали ситуацію, в якій банківська система України демонструвала ефективні дії щодо стабілізації ситуації в банківському секторі та змогла покращити показники своєї діяльності [1, с. 17].

Слід зазначити, що у 2019-2021 роках обсяги грошової маси демонстрували помірне зростання, зумовлене м'якою монетарною політикою, зростанням внутрішнього попиту та стабільністю валютного курсу. У 2022 році через повномасштабну агресію росії спостерігалось різке розширення грошової маси внаслідок емісійного фінансування бюджетного дефіциту, що призвело до порушення макроекономічної рівноваги. У 2023-2024 рр. відбулося поступове стримування зростання МЗ завдяки жорсткішій політиці НБУ [2, с. 119].

Пріоритетом монетарної політики є досягнення та підтримка цінової стабільності. За низької та стабільної інфляції доходи та заощадження населення захищені від знецінення, а підприємці мають можливість планувати довгострокові інвестиції в економіку, що сприяє створенню робочих місць. У 2015-2021 роках для досягнення цінової стабільності НБУ використовував класичний режим інфляційного таргетування з плаваючим обмінним курсом і обліковою ставкою в якості основного монетарного інструменту. Однак під час повномасштабної війни НБУ спочатку перейшов до режиму фіксованого обмінного курсу, а згодом до гнучкого інфляційного таргетування. За цього режиму НБУ забезпечує приведення інфляції до цілі 5% на горизонті політики, що не перевищує три роки, шляхом застосування узгодженої комбінації інструментів процентної та валютно-курсової політики, валютних обмежень, а за потреби інших інструментів. Після зниження безпекових ризиків і формування відповідних макроекономічних передумов НБУ повернеться до класичного режиму інфляційного таргетування.

З метою забезпечення інвестиційної привабливості національної грошової одиниці Національний банк України впродовж тривалого часу зберігав високий

рівень облікової ставки, що в свою чергу відображалось на вартості боргових державних інструментів (ОВДП). Тобто, така політика підвищувала привабливість державних цінних паперів. При цьому, значно менші темпи росту процентних ставок за залученими коштами забезпечили рекордну маржу та прибутковість банківської системи. Проте, слід враховувати значне перевищення дохідності за ОВДП над темпами росту ВВП.

Доволі цікавим є порівняння зміни принципів проведення монетарної політики на час війни. Так, до основних принципів забезпечення цінової стабільності у мирний час, на думку В.Лепушинського, відносять [3]:

- *ключова (облікова) ставка* – основний інструмент монетарної політики;
- *перспективний характер* прийняття рішень з монетарної політики;
- *операційний дизайн МП для дієвості облікової ставки*;
- *дотримання режиму плаваючого обмінного курсу*;
- *згладжування коливань обмінного курсу за допомогою валютних інтервенцій*;
- *скасування валютних обмежень та лібералізацію руху капіталу*;
- *заборона на монетарне фінансування бюджету*.

У період воєнного стану, на його ж думку, пріоритети дещо інші [2]:

- *ключова (облікова) ставка* – *допоміжний інструмент* монетарної політики;
- *реакція на середовище, що стрімко змінюється*;
- *фіксований обмінний курс*;
- *обмеження на валютні операції та рух капіталу для підтримки фіксації курсу*;
- *монетарне фінансування бюджету*.

Загалом, монетарна та пруденційна політика Національного банку спрямована на забезпечення безперебійного функціонування банківської системи, і тому вимушені обмеження будуть поступово скасовані після закінчення війни [4].

Таким чином дизайн монетарної політики надає розуміння щодо напрямку розвитку економіки та майбутньої вартості національної грошової одиниці. Вона є незамінним і гнучким важелем державного впливу, який постійно адаптується до поточних викликів для забезпечення макроекономічної стабільності країни

### Література:

1. Румик І., Бойко А., Шилько І. Особливості формування ресурсного потенціалу і забезпечення ліквідності банківських установ в умовах невизначеності. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. №4(76). С. 11-21. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-76-11-21>.
2. Андрійчук С., Кузьмінський В. Порівняльний аналіз динаміки криптовалютного ринку та макроекономічних індикаторів: взаємозв'язок між ціною Bitcoin, грошовою масою та інфляцією в Україні та Східній Європі. *Вчені*

записки Університету «КРОК». 2025 №3 (79). С. 114-127. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-79-114-127>.

3. Лепушинський В. Монетарна політика НБУ під час воєнного стану. Національний Банк України. 2023. URL: [https://bank.gov.ua/admin\\_uploads/article/Lepushynskyy\\_pr\\_22.12.2023.pdf?v=6](https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Lepushynskyy_pr_22.12.2023.pdf?v=6).

4. Ніколайчук С., Дубогриз Є. Фінансова система України в умовах війни: Чи готові банки кредитувати? *Економічна правда*. 2022. URL: [https://case-ukraine.com.ua/content/uploads/2022/04/Tezy\\_Finansova-systema-v-umovah-vijny\\_v3.pdf](https://case-ukraine.com.ua/content/uploads/2022/04/Tezy_Finansova-systema-v-umovah-vijny_v3.pdf).

**Сабадах І. С.,  
Макаліш Б. Д.,  
Прокопчук Н. С.,  
Маловажна А. Р.,**

*курсанти 2 курсу навчально-наукового інституту №4  
Харківського національного університету  
внутрішніх справ, м. Кам'янець-Подільський*

Науковий керівник:

**Калякін С. В.,**

*старший викладач кафедри протидії кіберзлочинності  
Харківського національного університету  
внутрішніх справ, м. Кам'янець-Подільський*

## **ФІШИНГ ТА СОЦІАЛЬНА ІНЖЕНЕРІЯ У ФІНАНСОВИХ КІБЕРЗЛОЧИНАХ: МЕТОДИ OSINT-ВИЯВЛЕННЯ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ**

Стрімка цифровізація фінансових послуг, зокрема поширення онлайн-банкінгу, платіжних систем та фінтех-рішень, суттєво підвищила ефективність і доступність сервісів, але й значно розширила кіберзлочинний простір. Соціальна інженерія, зокрема фішинг, залишається одним з найбільш поширених і ефективних інструментів атак на фінансові установи та їхніх клієнтів. Згідно зі звітом Європейського агентства з безпеки інформації та мереж (ENISA), методи соціальної інженерії були початковою точкою для більшості успішних кібератак у фінансовому секторі, що підкреслює критичну важливість людського фактора в системах кібербезпеки [1]. У цьому контексті наукова новизна роботи полягає у визначенні критеріїв ефективності OSINT-методів для попередження фішингових атак у фінансовому секторі, що дозволяє поєднати технічний та поведінковий підходи до захисту інформаційних систем.

Фішинг, хоча і доволі простий у технічній реалізації, залишається надзвичайно ефективним через активне застосування прийомів соціальної